

Độc thơ Chát, tựa như từng mọt bài Kinh mà không phải Kinh

HÌNH / NVT_Bui Chat (Hình: Facebook)

Độc thơ Chát ‘khó cặm’, vì thơ không câu chữ p, gieo vụn theo các thơ lo i truy n thơ ng lãg m n ph thông, nh ng thơ v n r t th . Ý và t m i bài trong t p luôn ng i ca giá tr v đ p cu c s ng;

Độc thơ Chát, tựa như từng mọt bài Kinh mà không phải Kinh, b i v n thơ y thoáng trong t ng âm ng , thơ Chát bằng b c lý Đ o;

Độc thơ Chát, nh nghi n ng n c kim tr i t thuy t siêu hình Đông-Tây, dù ch ng tân toan đem n ng , huy n nghĩa áp đ o mà ta th ng thơ y nhi u nh ng h c phái văn ch ng, c a r t nhi u tr ng h p, câu cú dù nghe chân ph ng nh thơ Tagore, Haiku...

V y thơ Chát là gì?

Là thơ T ng, thơ M i, thơ cách tân, hay có thể g i là thơ tân hình th c, thơ th i h u hi n đ i?

Riêng tôi, không nhìn t m i h ng c a thơ truy n thơ ng lãg m n hay thơ m i theo nghĩa m i trong thơ hi n đ i, mà nhìn tr c đ i n vào s ki n Chát khéo gieo thành nh ng “Bài Thơ M t

“Bài thơ mọt vụn,” thơ rớt Chát

Tác Giả Uyên Nguyên

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 17:13

Vụn,” không có n ng, trái i rành m ch, thì b y gi thơ làm ng i đ c th m thía v i n i đau t c kh c, ngay hi n t i, n i đau c a đ i b ph n dân t c đang b chính nh ng “ng i anh em” ru ng r y, đái bồi:

*Nh ng ng i anh em
Đã ph n b i chúng tôi
Đã ném chúng tôi vào ng c
Đã nhuộm đ màu da chúng tôi
Đã hy sinh m ng s ng chúng tôi
Cho nh ng g c m ng t h ng c a h
(Không th khác - tr.14)*

V y thì thơ Chát cũng đ ng nghĩa c a s th t, m t s th t h t s c phũ phàng nh Chát nói là, “ngoài s c t ng t ng,” b i xã h i Vi t Nam ngày càng ph bi n nh ng ch nghĩa quái thai c a, kh ng b đ a con ng i do bàn tay c a nh ng “ng i anh em”. Nh ng h là ai?

*Tôi g p nh ng ng i c ng s n
Nh ng ng i anh em c a chúng tôi
Nh ng ng i làm chúng tôi m t đi ký c
m t đi ti ng nói b n thân
m t đi nh ng cái thu c v giá tr
chúng tôi còn s h u duy nh t m t đi u
N i s
(Ai? - tr.16)*

Cu c c đã thay t h n 30 năm tr c, mà m y m i năm sau đó, nh ng th h i n theo cha anh dù b li t vào phía bên này hay bên kia, đ u cùng i n theo v i m t n i s nh Chát nói, nó đ c t ng hình trong th Chát m t màu đ c a máu, nh m t ch nghĩa hà kh c nhu m kh p quê h ng.

N i s “màu đ” m i ngày phình to, đeo ám mà Chát nh c hoài trong t p:

*Tôi đ ng tr c m t ngã t
Đèn đ ngắ tôi i
...
Chúng tôi, nh u th h
B g i i b i đèn đ
Chúng tôi không c t b c đ c*

“Bài thơ mọt vụn,” thơ rớt Chát

Tác Giả: Uyên Nguyên

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 17:13

Chúng tôi không bay lên đầ c

Giao l kh p n i

Không ai có th v t qua màu đ .

(Đền đ - tr.24)

“Màu đ !” Năm x a cũng vì mọt trong m y câu th : “Tôi b c đi, không th y ph , không th y nhà. Ch th y m a sa trên màu c đ !” mà nhà th Tr n D n đã b đầy i, kh n đ n t t ng l p sĩ phu trí th c đ a xu ng đáy t ng xã h i, th i ng i đã dùng “súng và th c ph m” đ hăm d a. Thì có gì l đầu, hôm nay th Chát i vi t:

Màu đ

Nh loài c

ng là chuy n nh

nên không ai đ n b

chúng tôi luôn h t ho ng nh ng bi t làm th nào!?

(Bài thơ mọt vụn - tr.26)

Ám nh khu t l p thiên thu, mọt mùa đ t tr i bi u tr ng cho hình nh lãng m n, th m ng trong cõi văn ch ng thi phú, thì trong th Chát, đ c th y choáng:Nh ng cây gì trên đ ng nào không bi t n a

t đ ng thu v tr r c hoa đ

và chi u nay đ ng k t xe đó

(Không đ - tr.)

Con ng i đang mọt máu, cây khô cũng đang mọt máu, thành s n ph m c a th i Ch nghĩa Xã h i hoang t ng.

Trong lòng Chát, Mùa Thu tho ng h ng Hoa S a, đã tr thành mọt n i đau t bao gi :

Đ n t đầu

n ng, tanh. Hoa s a

...

Trong nh ng bài th và nh ng bài hát

Ng i ca hoa s a.

“Bài thơ mọt vụn,” thơ rớt Chát

Tác Giả: Uyên Nguyên

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 17:13

Khí n thơ i gian n c c i

Vĩ lãng m n t i tàn

Mùi hoa nh c nh mùa thu đ ng tr .

(Hoa S a - tr. 50)

Đ n đây thì thơ không chỉ là thơ gi i h n c a ph m trữ văn ch ng, mà thơ Chát là i c nh t nh nhân b n c a con ng i trong c n mê ng tri n miên.

Đ y mà đi thôi, hãy “tháo b các b ng h u qu ng cáo / Đ ng Nguy n T t Thành đ n vào thành ph / N i gi c m đang đ c đóng gói / T nh ng dây chuy n... / Ch nghĩa xã h i / S n ph m c a hoang t ng... / Đây các đ ng nghi p, nh ng ng i b n h u / Chúng ta v n là nh ng nhà s n xu t? / Sao không bày bán s n ph m c a mình!!!” (Kính t thơ tr ng, tr. 36)

Mà Chát đã đi thơ t đ y, đi b ng đôi chân c a chính mình, Chát đi tr c và v t lên h t n i s h i đang t n t i, đ tìm s s ng gi a cõi ch t, vì đó là cách duy nh t đ -đ c-t -do!

□

Ch n m t n m đau. M i ngày

đ s chia v i thơ gi i

Dân t c này

□

Ch n m t n m tin. M i ngày

Đ có m t trên trái đ t

Lãnh th này

□

Ch n m t cái ch t. M i ngày

Trong con m t ch đ

Đ đ c t do.

(S ng - tr. 64)

Thơ Chát vì v y, là i kh ng đ nh m t nhân cách s ng c a nhà thơ, sĩ phu tri th c, dù tu i đ i thì r t tr , đã dám tr c di n đ ng đ u v i “hi n th c xã h i ch nghĩa”:

Anh ch em hãy nh :

Chúng ta có m t n i đây không ph i đ khác

Không ph i đ cân nh c

Im l ng

R i quay đ u

Chúng ta đây đ s ng

“Bài thơ mọt vụn,” thơ rớt Chát

Tác Giả: Uyên Nguyên

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 17:13

đi thơ hời n b n tánh chúng ta.

...

S hời - không bao giờ là m c đích.

(Hi n thơ c xã h i ch nghĩa - tr 70)

Th Chát vì v y, ‘khó c m’, vì ng i đ c hôm nay trong hay ngoài n c, s hình dung ra nh ng đi u tại ng c a m t ch nghĩa, m t mô hình xã h i quái thai nh m t di s n ch ng còn ai mu n k th a, dù là nh ng th h Vi t Nam tr ng thành sau năm 1975.

Đi u ‘khó c m’ c a th Chát, tôi mu n nói chính là đ m này, hình t ng trong th Chát, khi n cho ng i đ c khi l n gi t ng bài, và sau khi g p sách l i, “không t ng t ng n i” r ng, đ i th i xã h i ch nghĩa, đã có nh ng đi u man r đã và đang x y ra.

V y th Chát, là th hi n thơ c nhân b n, là ti ng nói nghe th t chát lòng tr c n i đau chung c a đ t n c - con ng i Vi t Nam, nh tr ng h p đ n hình c a m y ngày qua có m t s anh em thanh niên nh t huy t, yêu chu ng t do hòa bình i bên nhà, đã b công an chính quy n vây đánh tr ng th ng mà không nguyên c , ch vì thêm chút t do ng i v i b n bè, m t chút t do hít th h ng gió Sài Gòn-Hà N i, hay chút t do yêu chu ng m nh đ t m áp d i chân mình...

Còn ta may m n i đây, đ c t do nhưng nh Sài Gòn, nh ng v n “th y ph ph ng bu n x a ch a ngòi...” và, “đ ng chia ly v n ngóng tin nhau,” ch t thêm!

“Đêm đêm nh v Sài Gòn
Th y mình v a tr l i quê h ng
Đã g p ng i m t tr i yêu th ng
Cho lòng thêm chút m
Th y b n bè thêm ng i bên nhau
Nh c chuy n ng i chuy n đ i th ng đau
Tình chia trong đêm s u...”
(Đêm nh v Sài Gòn, Tr m T Thiêng)

Đêm trông tin Nguy n Lân Th ng n m vi n, ng i đ c l i th Chát, gi a ti ng m a ph ng ngo i, b ng thêm quá ngày tr l i ng i gi a chi u Sài Gòn, tha h ng i chút “Gió Ph i ng Nam”*.

California, 11, 2011

Chú thích:

“Bài thơ mọt vụn,” thơ rớt Chát

Tác Giả: Uyên Nguyên

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 17:13

*"Gió Pháng Nam" là næi có đßp đßc gßp gß hßc giß Nguyæn Tôn Nhan, là lßn sau cùng, và væi Chußt, ‘em rß’ cßa Chußt, cùng Lý Đßi và Bùi Chát.

□ (Nguæn: nguoivietblog.com/uyennguyen)